

30 september 2008

Kommuniké från möte i Nordiska ministerrådet för närings-, energi- och regionalpolitik (MR-NER), Umeå 29-30 september 2008

Det nordiska samarbetet är en styrka för de nordiska länderna, inte minst när länderna enskilt eller som region agerar på det europeiska och globala planet. De nordiska närings-, energi- och regionalministrarna har idag enats om en rad åtgärder för att ytterligare stärka, fördjupa och effektivisera samarbetet.

Regionalt arbete med energi, klimat och tillväxt

Behovet av kraftsamling och sektorsamverkan i politiken har blivit tydligare. Globaliseringstrycket inom ekonomi och samhälle, den allt mer akuta klimatfrågan och behovet att hantera den globala uppvärmningens effekter på den lokala och regionala nivån har tydliggjort vikten av att nationella och regionala insatser samverkar för att nå önskvärda resultat.

Mot denna bakgrund har ministrarna diskuterat hur man uppnår en bättre samverkan mellan nordisk, nationell och regional nivå för att uppnå målen om en hållbar energiförsörjning och hantera klimatutmaningarna samtidigt som man främjar företagets konkurrenskraft. Presentationer från det lokala näringslivet och universitetet i Umeå inledde diskussionen. Ministrarna betonade att den regionala nivån utgör en strategisk länk mellan politikområden och sektorsintressen i allmänhet och närings- och energipolitik i synnerhet. Ett konkret exempel på att det är på den regionala nivån som sådana länkar uppstår är lokala insatser för att få en mer hållbar energiförsörjning som också leder till tekniska innovationer och näringslivsutveckling i form av nya företag.

De nordiska närings-, energi- och regionalministrarna fortsätter samarbetet för att möta globaliseringens utmaningar och möjligheter

Vid det första nordiska Globaliseringsforumet i Riksgränsen den 8-9 april 2008 enades de nordiska statsministrarna om en deklaration med ramar för gemensamma nordiska insatser inom områdena globalisering, energi och klimat. Riksgränsendeklarationen är en uppföljning av slutsatserna vid det nordiska statsministermötet i Punkaharju 2007.

Samarbetet inom närings-, energi- och regionalpolitiken spelar en avgörande roll för att det nordiska globaliseringssamarbetet ska bli framgångsrikt. Ministrarna har i dag enats om att det aktiva samarbete som har inletts på detta område ska fortsätta med en hög ambitionsnivå.

Nordisk satsning på toppforskning inom klimat, energi och miljö

Norden ska fortsatt ha en tät position i strävan att kombinera ekonomisk tillväxt, livskvalitet och kraftfulla åtgärder mot den globala uppvärmningen. Internationell samverkan är nödvändig inte bara i överenskommelser om minskade koldioxidutsläpp utan också i klimatforskningen och utvecklingen av nya energisystem. Utmaningarna är stora men rymmer samtidigt möjligheter att stärka nordisk konkurrenskraft i lönsam miljövänlig energiteknik.

Ministrarna välkomnar det pågående, sektorsövergripande samarbetet för att utforma en fokuserad satsning på nordisk toppforskning i klimatfrågor i ett nordiskt och arktiskt perspektiv, förnybar energi, nanoteknik och energieffektivisering. Därutöver anser ministrarna att det i den fortsatta processen bör övervägas att också inkludera koldioxidavskiljning och lagring (CCS). Genom toppforskningsprogrammet visar Norden hur samverkan över både nationsgränser och ämnesområden kan bidra till miljömål och regional tillväxt. Genom ett sådant ökat samarbete mellan de nordiska institutionerna, som Nordisk Energiforskning, Nordisk InnovationsCenter och NordForsk, säkerställs att forskningsinsatserna kombinerar spetsforskning med innovationer och ny teknik. Ministrarna betonar vikten av att näringslivet och övriga finansiärer spelar en aktiv roll i utformning och genomförande av programmet.

Det slutliga beslutet avseende tema, budget och organisation för programmet förväntas fattas på de nordiska utbildningsministrarnas möte den 28 oktober 2008.

Innovationsrepresentationer i Asien

I den globala konkurrensen är det viktigt att ha tillgång till den bästa och mest avancerade kunskapen i världen, oavsett var den befinner sig. Mer än någonsin är det därför aktuellt att de nordiska länderna orienterar sig mot internationella forskningsmiljöer och tillväxtområden. Samarbetet för att öka synligheten för det nordiska kunnandet och för nordisk teknologiutveckling bör därför stärkas. Ministrarna beslutade att ett pilotprojekt för samarbete mellan de nordiska ländernas insatser ska genomföras för att stärka de nordiska innovationsinsatserna i Asien.

Projektet avser att medfinansiera nordisk samarbete om innovationsinitiativ och projekt mellan nordiske representationer i Asien. Prioritet bör ges till områden som är kopplade till andra globaliseringsinitiativ, t.ex. insatser som omfattas av toppforskningsprogrammet, samt till projekt som berör konkurrens, kreativitet, varumärken och design. Programmet ska motivera de nordiska ländernas representationer i Asien till att identifiera områden för gemensamma insatser.

Innovationspris

För att skapa ett konkurrenskraftigare Norden krävs nya idéer som kan resultera i nya produkter och tjänster. För att synliggöra förebilder instiftas ett innovationspris som på ett konkret och positivt sätt ska premiera en innovation, dvs. en ny teknik, ny produkt, ny process eller ny organisation, som har kommersiell framgång på en marknad och eller är av värde för en bredare krets eller samhället generellt. Dessutom ska innovationen ha en ambition om eller potential för att slå igenom internationellt.

Priset kommer att ha tre kategorier:

- *Energi, miljö, klimat*
som inkluderar teknologier, produkter och tjänster, som främjar miljön eller är i samklang med hållbar utveckling.
- *Hälsa*
som inkluderar bl.a. genteknologi och bioteknologi, medicinutveckling, E-health, Living labs, telemedicin m.m.
- *Tjänsteinnovation och innovationsprocesser*
som bl.a. inkluderar nya tjänster, nya sätt att organisera verksamheter, nya

samarbetsformer, som förenklar och förbättrar vardagen för människor och organisationer.

Expo Shanghai

För att föra fram de nordiska ländernas styrkepositioner inom vissa områden, som t.ex. klimat, energi, miljö och turism har ministrarna beslutat att undersöka möjligheterna till gemensamma nordiska aktiviteter i samband med Expo 2010 i Shanghai.

Utvecklingen av en gränslös nordisk elmarknad ska påskyndas

Norden har varit en modell för de marknadsreformer som har ägt rum i Europa de senaste åren och utvecklingen mot en gränslös nordisk elmarknad fortgår, men en tydligare nordisk helhetssyn behövs. För fortsatta framsteg är det angeläget att förbättra förutsättningarna för investeringar och att harmonisera regelverken för marknadens aktörer och stamnätsföretagen. Därigenom främjas gränsöverskridande handel och en effektiv konkurrens.

Ett starkare nordiskt perspektiv är också av betydelse i samband med att reglerna för EU:s gemensamma elmarknad tar form. För att kunna nå de gemensamma mål som den europeiska unionen ställt upp inom klimat- och energiområdet behövs en effektiv, gränslös och hållbar nordisk elmarknad med god konkurrens och effektiv handel med omvärlden. I detta spelar en fortsatt kraftfull regional utveckling med effektiv planering och beslutsprocesser för investeringar en avgörande roll.

Energiministrarna konstaterade att det utredningsarbete som har genomförts sedan det förra ministermötet i Helsingfors hösten 2007 har visat att tillskapandet av en nordisk systemoperatör (och därmed separera ägande och drift av stamnätet från systemhållning) inte nu är en lämplig åtgärd för att främja det nordiska perspektivet, underlätta marknadsintegrationen eller förbättra konkurrensen på elmarknaden.

För att mer målinriktat och effektivt påskynda utvecklingen av en gränslös nordisk elmarknad antog ministrarna följande *handlingsplan*.

- De nationella processerna för nätinvesteringar ska jämföras. Eventuella behov av förändringar i lagstiftning, regelverk, bedömningskriterier och myndigheters mandat ska identifieras. Syftet är att ge de nordiska regeringarna, tillsynsmyndigheterna och de systemansvariga myndigheterna ett nordiskt perspektiv och mandat och därmed effektivisera och intensiviera processen med utveckling av det nordiska elsystemet. Möjligheterna ska ses över för att skapa en rimligare fördelning av kostnader för åtgärder som vidtas i ett land men som ger nytta i ett annat land.

- De nationella systemansvariga myndigheternas arbete med nätplanering ska förstärkas. Ministrarna uppmanar de nordiska systemansvariga att föreslå investeringar som är samhällsekonomiskt lönsamma för hela det nordiska området. Redan överenskomna investeringar för ökad överföringskapacitet måste så snabbt som möjligt förverkligas.

- De nationella systemansvariga myndigheterna ombeds att starta processen med att dela in det gemensamma nordiska börsområdet i ytterligare potentiella anbuds- och/eller prisområden med sikte på 2010.

- Arbetet med att ytterligare harmonisera de nationella regelverken för balansansvariga företag och förbättra förutsättningarna för en gränslös handel och en gemensam slutkundsmarknad ska fortsätta med sikte på nästa års ministermöte.

De nationella tillsyns- och systemansvariga myndigheterna har en given roll i arbetet med att genomföra handlingsplanen, och höja ambitionen i samarbetet oavsett vilken organisatorisk form det får i framtiden.

Ämbetsmannakommittén ges i uppdrag att före ministermötet 2009 avge en lägesrapport för arbetet, på samtliga punkter i handlingsplanen. Rapporten bör även innefatta en översyn av

hur det nordiska samarbetet bäst organiseras i ljuset av utvecklingen av den europeiska elmarkanden och dess institutioner.

Norden ska vara en föregångare i övergången till uthålliga energisystem

De nordiska ministrarna är eniga om de möjligheter och utmaningar, som ges av de höga målsättningarna för förnybar energi som överenskommits mellan statsministrarna inom den europeiska gemenskapen. Norden är föregångare vad avser utveckling och användning av förnybara energikällor och detta skapar stora möjligheter för nordiska företag.

De nordiska regeringarna kommer att arbeta för att uppfyllelsen av EU-målen för förnybar energi kan lösas gemensamt. Frågan om harmonisering av styrmedel ska lyftas upp på europeisk nivå med beaktande av att de nordiska länderna kan agera proaktivt och ha en ledande roll i diskussionerna på detta område.

Det är viktigt att ha informationsutbyte och samarbete i centrala frågor beträffande förnybar energi. Arbetet kommer att fortsätta med gemensamma insatser som underlättar för de nordiska länderna att nå en ökad andel förnybar energi. Arbetet kommer att bedrivas i samarbete med berörda nordiska myndigheter och andra aktörer på energiområdet.

De nordiska energiministrarna är eniga om ett förstärkt samarbete kring energieffektivisering i syfte att främja effektivare energihushållning och minskade klimatutsläpp i Norden. Ministrarna välkomnar ett tätare samarbete mellan nordiska myndigheter och organisationer på detta område, som ett komplement till ett allt viktigare energieffektiviseringsarbete i varje nordiskt land. De nordiska länderna kan lära av varandras likheter och olikheter för att tillsammans utveckla konkreta verktyg för arbetet. Inom energieffektiviseringsområdet finns också en företagssektor med tillväxtpotential på en global marknad.

Beslut om nytt nordiskt regionalpolitiskt samarbetsprogram 2009-2012

Programmet fastställer ramarna och huvudinriktningen på det regionalpolitiska samarbetet inom Nordiska ministerrådet under de kommande fyra åren (2009-2012).

Den regionala politiken har särskilda förutsättningar att ge ett positivt bidrag inom fyra områden:

- Effektivare tillväxt- och innovationspolitik genom offensiva gränsnedbrytande åtgärder och en näringspolitik som utgår ifrån olika regionala förutsättningar
- Förbättrade förutsättningar för en fungerande sektorsamverkan genom ökat fokus på territoriell integration och den regionala nivåns utvecklingsbehov
- Policyaktörsutveckling genom större fokusering av den regionala nivåns roll och ansvar
- En bättre fungerande klimat- och energipolitik genom aktiv fysisk planering och långsiktigt hållbar infrastrukturutveckling

Programmet har tre insatsområden, vilka gemensamt fokuserar på de *territoriella konsekvenserna* av en samhällsutveckling som i allt högre grad präglas av miljömässiga utmaningar, ekonomisk globalisering, internationellt samarbete och snabba teknologiska förändringar. För att realisera programmets mål och intentioner kommer fyra tematiska arbetsgrupper kopplat till insatsområdena att tillsättas. Teman för dessa arbetsgrupper är "stadsutveckling", "landsbygdsutveckling", "gränsregionalt samarbete" och "tredje generationens regionalpolitik".

Utöver de tre insatsområdena skall de horisontella målen inom programmet prägla de kommande årens nordiska samarbete inom regionalsektorn. Det handlar om att skapa en hållbar samhällsutveckling utifrån ett ekonomiskt, socialt samt hållbart miljö- och klimatperspektiv. Målen syftar även till att skapa en utveckling som främjar jämställdhet samt bidrar till tillgänglighet inom bland annat frågor som berör infrastruktur och arbetsmarknad.

Nordisk överenskommelse om produktion av gränsregional statistik

En god samhällsplanering förutsätter att aktuell och korrekt statistik finns tillgänglig såväl lokalt, regionalt som nationellt. Med ökad interaktion över riksgräns behövs också statistik som speglar gränsregionala förhållanden.

Idag begränsar sig kommuners, regioners och länders planeringsunderlag till det som kan inhämtas via nationellt statistik. Det statistikunderlag som idag produceras omfattar inte aktiviteter som har sitt ursprung utanför det egna landets gränser.

Det har visat sig i en tid då allt fler människor flyttar, pendlar, studerar och reser över gränserna i Norden, har bristen på en samlad produktion och publicering av gränsöverskridande regional statistik blivit ett uppenbart *gränshinder* i det nordiska samarbetet.

Flera nordiska kommuner bildar Lokala Arbetsmarknadsregioner med angränsande kommuner i ett nordiskt grannland. Trots detta redovisar inget av de berörda länderna vare sig yrkesaktivitet eller löneinkomst för dessa personer. Detta ger berörda kommuner och regioner ett felaktigt underlag för planering av service, infrastruktur, utveckling och tillväxt.

En viktig del i den gränsregionala statistiken är beskrivningen av gränspendlingsstatistiken som bara kan produceras i ett nära samarbete mellan de nordiska statistikmyndigheterna. Den finns för närvarande **inte** med i den nationella officiella statistiken eftersom ingen av myndigheterna har ett sådant nationellt uppdrag med undantag för Danmarks Statistik och i detta fall gäller det ännu så länge bara Öresundsregionen.

För att den befintliga nationella statistiken ska kunna användas också över gränserna krävs att den *harmoniseras* och därmed *görs jämförbar*. För att säkerställa att denna statistik produceras i framtiden förutsätts att beslut tas på nordisk nivå.

Därför har de nordiska regionalministrarna idag enats om att det inom respektive lands statistikmyndigheter utvecklas ett gemensamt nordiskt samarbete kring gränsregionalstatistik så att jämförbara data kan tillhandahållas, utväxlas samt publiceras.

Arbetet med att minska gränshindren går vidare

För att uppnå en större grad av integration av de nordiska marknaderna måste onödiga hinder tas bort. Det ska vara enkelt för personer och företag att verka i hela Norden. Som ett steg i detta arbete har ministrarna kommit överens om att gemensamma regler ska utarbetas för hur auktorisation av elinstallatörer ska kunna gälla i samtliga nordiska länder.

Samarbete för att främja kreativa näringar

Kreativa industrier utgör en allt växande och betydande del av den samlade globala ekonomin. Det är ingen tvekan om att de kreativa näringarna är redan nu starka sektorer men de har ännu större utvecklingspotential. Aktivt gemensamt nordiskt utvecklings- och policyarbete behövs för att Norden ska kunna profileras som en toppregion inom kreativa industrier. För att möta detta behov har det startats ett nytt nordiskt samarbete mellan närings- och kultursektorerna. De nordiska näringsministrarna välkomnar detta nya samarbete med kultursektorn och är också öppna för vidare samarbetsaktiviteter.